ДО

НАУЧНОТО ЖУРИ,

ОПРЕДЕЛЕНО СЪС ЗАПОВЕД РД-09-06/02.11.2015 Г. НА ДИРЕКТОРА НА ИНСТИТУТА ЗА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО - БАН ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР" ПО АДМИНИСТРАТИВНО ПРАВО И АДМИНИСТРАТИВЕН ПРОЦЕС

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р по право Стефка Стефанова Наумова,

Институт за държавата и правото – БАН

за дисертационния труд на **Живка Стоянова Матеева** – докторант в свободна форма на обучение в ИДП при БАН, секция „Публичноправни науки" в научна област 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6.Право, научна специалност:Административно право и административен процес на тема:

АДМИНИСТРАТИВНОПРАВНА ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ

Научен консултант: проф. д-р Ганета Минкова

1.Общо описание и съдържателен анализ на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд на Живка Стоянова Матеева е пръв опит в българската административноправна теория за цялостно, систематично и задълбочено изследване на проблема за административноправната защита на личните данни. В рамките на българската административноправна доктрина липсва единно и обстойно изследване, посветено на актуалните проблеми, свързани

с обработването, използването и достъпа на лична информация в съвременния социален, икономически и обществен живот.

Актуалността на дисертационния труд се определя от обстоятелството, че защитата на личните данни придобива все по-голямо обществено значение и признание в последните 10 години. От една страна, премахването на физическите граници между държавите, бързото технологично развитие и глобализацията в комуникацията поставят нови предизвикателства пред защитата на данни, тъй като позволяват на публичните органи и частните дружества да използват и обработват огромни бази данни с лична информация, за да упражняват дейността си. От друга страна, гражданите все по-често предоставят личните си данни с цел достъп до информационни ресурси или като предпоставка за получаване на определена услуга, без в редица случаи да осъзнават напълно рисковете, свързани с това. Разглеждането на защитата на личните данни като едно от основните средства на гражданите да се защитят от неправомерни действия от страна на администрацията и различните частноправни субекти е въпрос с изключителна значимост в правната теория и практика. Това обуславя и необходимостта внимателно да се проучат проблемите в тази насока и да се предложат работещи варианти по посока на тяхното преодоляване.

Основен предмет на представения дисертационен труд е изследване на същността, значението и тенденциите за развитие на административноправната защита на личните данни, както и изясняване на въпросите, отнасящи се до защитата на тези данни в тяхната взаимовръзка, необходима предвид повишеното обществено внимание към този проблем, като се анализират правилата за защита, валидни в българското законодателство и в правото на Европейския съюз.

В своята цялост изследването е насочено към представяне на завършена картина на административноправната защита на личните данни, като специално се разглежда правното положение, компетентността, правомощията и актовете на Комисията за защита на личните данни и се дава отговор на въпроса за мястото ѝ в цялостната система на държавното управление и ролята ѝ за осъществяване на държавната власт.

Задачите, които дисертантката си поставя, следвайки поставената цел, са последователно и логично решени.

На **първо** място – на основата на извършения анализ на действащото законодателство и сравнителноправното изследване на уредбата през последните десет години да се изведат типичните белези, характеризиращи защитата на личните данни и да се класифицират нейните източници;

На **второ** място – като се даде обща характеристика на защита на лична информация, да се изведат типичните за нея обекти, субекти и комплексни права;

На **трето** място – да се изясни същността на защитата предвид особеностите на регламентирането ѝ в международното и българското законодателство;

На **четвърто** място – да се изясни спецификата в общата характеристика на различните основни правила за защита на обработката на лични данни, от гледна точка на начина на регламентацията им от законодателя;

На **пето** място – да се изведат особеностите, свързани с недостатъците и предимствата на защитата на лични данни;

На **шесто** място – на базата на извършения административноправен анализ да се направят актуални предложения de lege ferenda за усъвършенстване на нормативната уредба;

На **седмо** място – да се въведат ефективни политики и механизми за гарантиране спазването на правилата за защита на данните, чрез превантивно въздействие върху нарушенията.

Подробно и задълбочено авторката очертава особеностите на универсалните принципи за защита на физическите лица по отношение обработването на техните лични данни, както и ролята на органите за защита, актовете, които Комисията за защита на личните данни издава въз основа на съдържащите се в компетентността ѝ правомощия, както и контрола за спазване на законодателството за защита на личните данни и юридическата отговорност за нарушаването ѝ. Изследвани са и спецификите на администраторите на данни, а също и конкретните техни задължения, които са част от предмета на административноправната защита на личните данни.

За постигане на задачите на изследването авторката съчетава нормативния с формалнологическия и сравнителноправния метод. Информацията, необходима за постигане на научната цел и задачи на дисертационния труд, е осигурена чрез теоретично изследване на публикации на български и чуждестранни автори, статистическа информация

от база данни на Комисията за защита на личните данни, съществуващата практика на Административен съд – София град и Върховния административен съд, както и на контролния орган за защита на личните данни.

Доброто структуриране на работата и балансираното разглеждане на всеки от специфичните подвъпроси, съставляващи основните структурообразуващи компоненти на цялостната разработка, са допринесли за постигането на оптимален научен и практико-приложен резултат.

Структурата на дисертационния труд (с общ обем от 223 страници), подчинена на логиката на анализа, обхваща увод, три глави, заключение, списък на използваните съкращения, списък на цитираната литература. Направени са 258 бележки под линия. Справката за литературните източници съдържа 125 заглавия.

Сполучливо в Увода на труда са поставени основните задачи и е посочена логическата последователност за тяхното решаване.

Глава първа има основополагащ и въвеждащ характер. В нея се прави анализ на основните понятия като лични и чувствителни данни, разгледани са белезите на правото на лична информация и разграничението й от друга защитена информация, разкриват се съдържанието на принципите на защитата на личните данни.

В Глава втора се повдигат редица нови въпроси, свързани с органите и субектите на административноправна защита на личните данни. Изследва се правното положение на Комисията за защита на личните данни като независим държавен орган, провеждащ държавната политика в тази област. Досега правната същност на Комисията за защита на личните данни не е изследвана в българската административноправна наука с оглед на изясняване на нейната характеристика, състав, ред на образуване и роля. Направен е сполучлив опит за запълване на съществуващата празнота. Предвид целите на дисертационния труд са разгледани статутът на комисията и критериите за подразделението й като орган, компетентен за прилагането на Закона за защита на личните данни. Обоснована и важна от теоретична гледна точка е направената от авторката класификация на правомощията на комисията, а именно -

организационно – ръководни; контролни; правоприлагащи; правозащитни; представителни и други.

В Глава трета се изяснява същността на контрола за спазване на законодателството за защита на личните данни и отговорността за нарушаването й. Въпросът за правната природа на производствата, осъществявани от комисията, представлява голям интерес за теорията и практиката, поради факта, че не е бил изследван в правната литература. Изясняването и дефинирането й има редица практически измерения както с оглед на цялостното определяне на концепцията на производствата и приложимия закон по неуредените от ЗЗЛД въпроси, така и с оглед на съдебната практика в областта на защитата на личните данни.

В **Заключението** са изведени в синтезиран вид основните научни приноси от изследването. Поставените в дисертационен труд цели и задачи са постигнати, като са дадени и насоки за редица бъдещи законодателни промени, които биха допринесли за комплексното разбиране на сложните проблеми, свързани със защитата на личните данни, както и практическите ползи от труда.

2. Обща оценка на научните достойнства и приноси на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд съдържа редица съществени научни и научно-приложни резултати и оригинални научни приноси. Налице е съчетаване на теория, нормативна уредба и емпиричнен материал и прилагане на комплексен интердисциплинарен анализ с цел изясняване на въпроса за конституционния процес.

С оглед съществуващата необходимост от установяване на яснота по въпросите на административноправната защита на личните данни, възникващи както в теорията, така и практиката, могат да бъдат откроени следните по-важни приносни моменти на дисертационния труд с научен и приложен характер:

1. Научен принос на дисертационния труд е направеният самостоятелен анализ на административноправната защита на личните данни, съобразен с извършените промени в законодателс-твото ни от създаването на Закона за защита на личните данни през 2002 г. Иновативността му се състои в съчетаването на теория, нормативна уредба, съдебна практика и прилагане на анализ с цел всестранно представяне на предмета на изследването.

2.Частта от дисертационния труд, посветена на правното положение на Комисията за защита на личните данни е с определен принос, доколкото цялостно и пълно е разкрит нейният облик и място в държавния апарат при осъществяването на защитата на личните данни.

3.Глава трета от дисертацията в своята цялост също представлява определен принос. В нея се подлага на критичен анализ контролът за спазване на законодателството и се правят изводи за често срещани законови несъвършенства, вътрешни противоречия в норми от различни актове, липса на законова координираност в правомощията на контролните органи. Очертани са специфичните производства, осъществявани от Комисията за защита на личните данни, което съставлява добра база за бъдещо разрешение на проблемите в областта на личните данни.

4.Като новост и оригинален принос на дисертацията може да се посочи представянето и анализирането на понятията „администратор на лични данни“ и „обработващ лични данни“, които имат особено значение в контекста на поверителността и надеждността на защитата на личните данни, тъй като служат за определяне на отговорностите на лицата, ангажирани с обработването на личните данни.

5.Новост и принос има в проследяването и систематизирането на практиката на Административен съд – София град и Върховния административен съд, както и на контролния орган за защита на личните данни. С приносен характер са частите от дисертационния труд, в които е направен сравнителен преглед на разрешенията по актуални аспекти на производството по за защита на личните данни.

6.В заключението на дисертационния труд принос има в направените изводи, както и във формулираните предложения de lege ferenda.

3.Критични бележки

Към дисертационния труд могат да бъдат отправени някои критични бележки, отнасящи се най-вече до някои повторения, редакционни несъвършенства и т.н. Това са някои текстове от Глава втора и Глава Трета. Бих препоръчала в бъдещата работа на дисертантката да се ограничи доминирането на нормативистко-позитивисткият подход и да се обърне повече внимание на социалните резултати от решенията на Комисията за защита на личните данни, тъй като такава е и европейската практика.

Заключение

Дисертационният труд на **Живка Стоянова Матеева** е изключително богато, дълбоко по съдържание, критичен анализ и емпирични изводи изследване, което съдържа редица научни и научноприложни резултати, които представляват оригинален и значителен принос в науката. Дисертационният труд, съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в РБългария показва, че кандидатката притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и доказани способности за самостоятелни научни изследвания. Представеният труд притежава необходимите качества и научни достойнства на докторска дисертация за придобиване на образователната и научна степен „доктор" по право.

Резултатите от изложения в рецензията анализ на научноизследователската й дейност категорично показват, че са изпълнени изискванията на разпоредбите на чл. 6, ал. 1, ал.3 и ал.4 ЗРАСРБ, както и на чл. 24, чл. 25, чл. 26 и чл. 27 ППЗРАСРБ за присъждане на образователна и научна степен „доктор", а именно:

1. Да е придобил ОКС „магистър" ;
2. Дисертационният труд да съдържа научни или научно-приложни резултати и да показва, че кандидатът притежава задълбочени научни знания и способности за самостоятелни научни изследвания;
3. Дисертационният труд да е подготвен в получила акредитация от НАОА докторска програма на висше училище.

Направените констатации са основание да предложа на членовете на Научното жури да присъдят на **Живка Стоянова Матеева** образователната и научна степен „доктор" в научна област 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6.Право, научна специалност: Административно право и административен процес.

София,

20.11.2015г.

Рецензент:

(Проф. д-р Стефка Наумова)